

Karel Čapek: O nesmrtelné kočce

Tato historie o kočce má (s nedůsledností, jež vyznačuje právě skutečnost) na počátku kocoura, a sice kocoura darovaného. Každý dar má na sobě něco nadpřirozeného; každý je, abych tak řekl, s jiného světa, spadne s nebe, je na nás seslán, vtrhne do našeho života nezávisle na nás a s jakousi exuberancí, zejména je-li to darovaný kocour s modrou pentličkou na krku. I bylo mu dáno jméno Filip, Budulínek, Kujón a Lotras, podle různých jeho morálních vlastností; bylo to angorské kotě, ale rozčuchané a zrzavé jako kterýkoliv křesťanský uličník. Jednoho dne na výzkumné výpravě spadlo s pavlače na hlavu nějaké ženské osoby; ta se tím cítila dílem poškrábána, dílem hluboce uražena, a podala na mého kocoura udání jako na nebezpečné zvíře, jež skáče s pavlačí lidem na hlavy. Dokázal jsem sice nevinu toho serafínského zvířátka; ale za tři dny kocourek dodýchal, otráven arsenikem a lidskou zlobou. Právě když jsem se skrz takovou divnou mlhu díval, jak mu posledním zachvěním vpadly boky, zamňoukalo to na prahu: třáslo se tam zatoulané mourovaté kotě, vychrtlé jako došek a vyjevené jako ztracené dítě. Nu, pojď sem, micinko; snad je to prst boží, vůle osudu, tajemný pokyn nebo jak se tomu říká; nejspíš tě nebožtíček seslal místo sebe; nevyzpytatelná je kontinuita života.

To tedy byl příchod kočky, jež dostala pro svou skromnost jméno Pudlenka; jak vidíte, přišla z neznáma, ale podávám svědectví, že se nijak nenaparovala svým tajemným a snad i nadpřirozeným původem. Naopak, chovala se jako každá smrtelná kočka: žrala mlíčko a kradla maso, spala na klíně a v noci se toulala; a když přišel její čas, vrhla pět koťat, z nichž jedno bylo zrzavé, jedno černé, jedno tříbarevné, jedno mourovaté a jedno angorské. I počal jsem zastavovat všechny známé. "Poslouchejte," spustil jsem na ně velkomyslně, "já mám pro vás báječné kotě." Někteří (nejspíš z přílišné skromnosti) se vytáčeli, že by jako rádi, ale že bohužel nemohou a kdesi cosi; ale jiní byli tak překvapeni, že než ze sebe mohli vypravit slovo, stiskl jsem jim ruku a prohlásil, že tedy ujednáno, ať jsou bez starosti, že jim to kotě včas pošlu; a už jsem běžel za dalším bližním. Nic vám není krásnější než takové kočičí štěstí mateřské; měli byste si pořídit kočku, už pro ta koťata. Za šest neděl nechala Pudlenka koťata koťaty a šla poslouchat zblízka hrdinný baryton kocoura ze sousední ulice. Za padesát tři dny se okotila šesti kusy. Do roka a do dne jich bylo úhrnem sedmáct. Nejspíš ta zázračná plodnost byla odkaz a posmrtné poslání nebožtíka panice kocoura.

Vždycky jsem si myslíval, že mám, čert je vem, plno známých, ale od té doby, co se Pudlenka vrhla na výrobu koťat, shledal jsem, že v tom životě jsem hrozně sám; že na příklad už nemám komu nabídnout šestadvacáté kotě. Když jsem se musel někomu představit, zamumlal jsem své jméno a řekl jsem: "Nechtěl byste kotě?" "Jaké kotě?" ptali se lidé nejistě. "To ještě nevím," odpovídal jsem zpravidla, "ale já myslím, že budu zas mít koťata." Záhy jsem počal mít dojem, že se mně lidé vyhýbají; snad to bylo ze závisti, že mám takové štěstí v koťatech. Podle Brehma mají kočky mladé dvakrát do roka; Pudlenka je měla třikrát až čtyřikrát do roka, bez ohledu na roční dobu; byla to právě kočka nadpřirozená, - patrně měla vyšší poslání pomstít a stokrát nahradit život utraceného kocourka.

Po třech letech plodné činnosti vzala Pudlenka náhle za své; přerazil ji nějaký domovník pro tu nedůstojnou záminku, že prý mu ve spíži sežrala husu. Téhož dne, kdy Pudlenka zmizela, vrátila se k nám její nejmladší dcera, kterou jsem vnutil sousedům; i zůstala již u nás pode jménem Pudlenka II., jakožto přímé pokračování své zesnulé matky. Pokračovala v ní dokonale; ještě byla dívčím výrostkem, když začala kynout a přivedla na svět čtyři koťata. Jedno bylo černé, jedno mělo ušlechtilou nazrzlou rasu vršovskou, jedno protáhlý nos koček strašnických, kdežto čtvrté bylo skvrnité jako fazole, jako jsou kočky malostranské. Pudlenka II. se kotila třikrát do roka s pravidelností přírodního zákona; za dva a čtvrt roku obohatila svět o jedenadvacet koťat všech barev a ras s výjimkou kočky z ostrova Man, jež se rodí bezocasá. Pro jedenadvacáté kotě jsem už opravdu neměl odbytu. Právě jsem se rozhodoval, co podniknout, abych získal nový okruh známých, když tu sousedův Rolf zakousl Pudlenku II. Donesli jsme ji domů a položili na postel; ještě se jí třásla brada. Pak se jí brada

přestala třást, a z jejího hustého kožíšku počaly kvapem vylézat blechy; to je neklamná známka kočičí smrti. Pak už její pozůstalé kotě, pro které nebylo odbytu, zůstalo u nás jakožto Pudlenka III. Za čtyři měsíce vrhla Pudlenka III. pět koťat; od té doby plní tento svůj životní úkol svědomitě v pravidelných intervalech patnácti týdnů; jen při těch letošních velikých mrazech vynechala jeden termín.

Ani byste do ní neřekli, že má tak veliké a nesmrtelné poslání; na pohled vypadá jako obyčejná, třibarevná domácí čiča, která po celý den dřímá u rodinného patriarchy na klíně nebo na posteli, má vysoce vyvinutý smysl pro své osobní pohodlí, chová zdravou nedůvěru k lidem i zvířatům, a když na to přijde, dovede hájit své zájmy dente unguibusque. Ale když uplyne jejich patnáct neděl, počne jevit rozechvělý neklid a sedí nervosně u dveří, předstírajíc: "Člověče, pusť mě honem ven, já mám bolení." Načež vyletí ven jako šíp do noční tmy a vrátí se až ráno, přepadlá v tváři a s kruhy pod očima. V té době přichází od severu, kde jsou Olšanské hřbitovy, ohromný černý kocour; od jihu, kde jsou Vršovice, zrzavý a jednooký rváč; od západu angorský kocour s ohonem jako pštroší péro; od východu bílé zvíře s ohonem kroužkovaným. V jejich středu sedí třibarevná a prostá Pudlenka III. a okouzleně, s očima hořícíma naslouchá jejich houkání, seškrceným výkřikům, vřesku vražděných dětí, řevu opilých námořníků, saxofonům, burácení bubnů a ostatním nástrojům Veliké Kočičí Symfonie.

Abyste věděli, být kocourem, k tomu není třeba jen síly a statečnosti, ale i vytrvalosti; někdy po celý týden obléhají ti čtyři apokalyptičtí kocouři Pudlenčin domov, blokují vrata, vnikají okny do domu a nechávají po sobě jen pekelný zápach. Konečně přijde noc, kdy už si Pudlenka III. nežádá jít ven. "Nechte mne spát," praví. "Nechte mne spát, na věky spát. Spát, snít ... Ach, jsem tak nešťastna!" Načež v patřičné lhůtě vrhne pět koťat. Mám v tom směru už jisté zkušenosti: bude jich pět. Už je vidím, ty drahé, sladké drobečky, jak zase budou cupat a dupat po bytě, strhávat se stolu elektrické lampy, dělat do střevíců loužičky, jak mi polezou po nohou na klín (mám od nich nohy poškrábané jako Lazar), jak najdu kotě v rukávu, když si budu oblékat kabát, a kravatu pod postelí, když si budu brát kravatu - S dětmi jsou starosti, to vám každý dotvrdí. Nestáčí je vychovat; musíte jim zajistit budoucnost.

V redakci už má každý ode mne kotě; dobrá, budu muset vstoupit do jiné redakce. Jsem ochoten zapsat se do kteréhokoliv spolku nebo organizace, zaručí-li mi tam odběr aspoň jedenadvaceti koťat. Zatím co se budu ohánět v širém světě, abych našel místa pro další generace, bude Pudlenka III. nebo Pudlenka IV. příst, tlapky pod sebe složené, nesmrtelné předěnko kočičího života. Bude snít o kočičím světě, o zástupech koček, o tom, že kočky, až jich bude dost, se zmocní vlády nad vesmírem. Neboť to je Veliký Úkol, který jí uložil nevinně utracený angorský kocourek.

Vážně, nechtěli byste kotě?

Poprvé publikováno: Lidové noviny, 37, 18.8.1929, č. 414, příl. s.1.

Knižně: ČAPEK, Karel. *Měl jsem psa a kočku*. Obrázky nakreslili Josef a Karel Čapkové. Praha : F. Borový, 1939. 183 s.